

חוי דעת

לימודי דעת
LIMUDEI DAAT
ללמוד • לדעת • להתקדם

ההלכה השבועית מבית לימודי דעת | מרכז ללימודי הלכה

עלון מס'
20

בגליון השבוע

מעניני שבת

איך ללמוד הלכה למעשה מתוך גליון זה. בכל שאלה יש להוועץ במורה הוראה.

מדיני שבת

מה דין קיפול הטלית בשבת?

לפי המבואר בגליון הקודם, הפושט טליתו בשבת לאחר התפלה, אסור לו לקפלה, מאחר שאין משתמשים בה שוב במשך השבת, ובפרט אם הטלית כבר כובסה או שנוקתה בניקוי יבש.

אמנם, השו"ע (סימן ש"ב סעיף ג') הביא את דעת ה"מרדכי" שמותר לקפל בגד שלא לפי הקפלים הראשונים, ולכן אם רוצה יכול לקפל טליתו באופן שונה מהקפלים שרגיל לקפל, (ועיין שמירת שבת כהלכתה ח"א פרק ט"ו סעיף מ"ו שכתב, שזה בתנאי שיחזור ויקפל אחרי יציאת השבת בקיפולים הרגילים, ועיי"ש בהערה קנ"ד שכתב, שאם מקפל בכל שבת קיפולים אחרים לגמרי, מותר).

ובמ"ב (סימן ש"ב ס"ק י"ט), כתב, שכן סתמו האחרונים שמותר לקפל לא לפי הקפלים המקוריים, ומ"מ מי שרוצה להחמיר על עצמו שלא לקפל כלל, ודאי עדיף.

אמנם, דעת הרבה פוסקים ספרדיים, שאף שבסתם בגד יש להחמיר שלא לקפל כלל, מכל מקום בטלית שהיא חפץ מצוה, יש לקפלה בשבת שלא לפי הקפלים המקוריים, ולא להשאירה כך בצורה לא מכובדת, (כפי החיים סימן ש"ב ס"ד כ"א - כ"ה, אור לציון חלק ב' כ"ד - ג').

לסיכום:

אין לקפל את הטלית בשבת באופן הרגיל.

אמנם, מותר לקפלה שלא על פי הקפלים המקוריים, וחלק מן הפוסקים אומרים שכן צריך לעשות.

ויש אומרים, להחמיר ולא לקפל את

הטלית כלל.

אך ודאי שאין צריך לגלגל את הטלית בצורה לא מכובדת, אלא מותר לקפלה בצורה אקראית ולא מכוונת, ולהניחה בצורה מכובדת על גבי כסא וכדומה.

האם מותר לסדר את המיטה בשבת?

אסור להכין משבת לצורך מוצאי שבת, ומשום כך, אסור להחליף בשבת את מצעי המיטה הישנים במצעים חדשים לצורך מוצאי שבת, וכן אסור לסדר את המטה לצורך מוצאי שבת.

אמנם, לצורך השבת עצמה מותר להציע מצעים, [אך לכתחילה עדיף להציע את המצעים כבר בערב שבת משום כבוד השבת].

וכתב המ"ב, (מ"ב סימן ש"ב ס"ק י"ט), שאף להציע את המיטות כדי שיהיה הבית מסודר מותר, כיון שהוא דבר מגונה ובזיון לשבת שתעמוד המיטה ככה בלי מצעים. ולכן, אם אחרי שינת הצהריים בשבת רוצה לסדר את הסדינים בשביל שיראה החדר מסודר, נחשב הדבר לצורך שבת, ומותר.

האם מותר לסחוט פרי בשבת?

הנה אחת מל"ט אבות מלאכות שבת היא מלאכת "דש". הדישה היא פירוק הפרי מהקליפה והשיבולים אליהם היה מחובר בשעת גידולו.

סחיטת פירות היא תולדה של מלאכת דש, שהרי זה ג"כ פעולה דומה, דהיינו הפרדת המיץ ממקום חיבורו שגדל שם.

וכמו כן, חליבת פרה או הוצאת דם (לשיטת הרמב"ם, אבל דעת ראשונים אחרים שאיסור הוצאת דם הוא משום), גם הם מכלל תולדת מלאכת דש, שג"כ פעולתם היא הפרדת דבר ממקום חיבורו שגדל שם.

השו"ע (סימן ש"כ ס"א) מחלק את סוגי הפירות לשלשה חלקים. יש פירות שאיסור סחיטתם הוא מדאורייתא, יש פירות שאיסור סחיטתם הוא מדרבנן, ויש פירות שמותר לסחוטם, ויתבאר להלן.

פירות שאיסור סחיטתם מדאורייתא:

הגמ' בשבת (דף קמ"ה ע"א בסוף העמוד) אומרת שמן התורה אסור לסחוט רק זיתים וענבים. ומפרש רש"י, שהטעם הוא שרק זיתים וענבים הדרך לסחוט, אבל שאר פירות אין הדרך לסחוטם. וכתב החיי א"ת, (כלל י"ד בנשמת אדם ס"ק ב'), שלפ"ז ה"ה כל מיני פירות שהדרך לסחוטם, אסור לעשות כן מן התורה. וכן מצינו שכתב כבר הרשב"א, (שבת קמ"ה ד"ה למימיהו) שהטעם בזיתים וענבים משום דרובן לסחיטה, אבל שאר פירות רובן לאכילה, ומשום כך אף שאר פירות שרובן לסחיטה, יש בהם איסור מן התורה לסחוטם. אבל יש מהפוסקים (צמח צדק חדש למשניות פרק כ"ב) הסובר כי האיסור מן התורה נאמר רק על זיתים וענבים בלבד, ולא על שאר פירות כלל, אף אם הדרך לסחוטם.

פירות שאיסור סחיטתם מדרבנן:

בשו"ע (שם) הביא דוגמא לפירות שאיסור סחיטתם הוא מדרבנן - תותים ורימונים. והטעם הוא, שתותים ורימונים בדרך כלל הם עומדים לאכילה, אך אסרו חז"ל

הלכות שבת - המשך

נוח לו במשקה שזה מהן, ויבוא לסחוט מהן עוד.

אבל הפירות האסורים בסחיטה רק מדרבנן, תלוי בזה: שאם עומדים לסחיטה, אסור לשתות את המשקה הזב מהן מהטעם הנ"ל. אבל אם הם עומדים לאכילה, מותר לשתות את המשקה הזב מהן, מפני שלא נוח לו במשקה שיצא מהן שהרי רובן עומדים לאכילה ולא לסחיטה.

בגליון הבא:

האם מותר לאשה להתאפר בשבת?

מדוע מותר לאכול מאכלים אדומים בשבת הרי זה צובע את השפתיים?

האם גם גזירת שערה אחת אסורה מן התורה?

לעילוי נשמת

לע"נ הגאון רבי רפאל שמואל
ב"ר אריה לייב בירנבוים זצוק"ל
ראש ישיבת מיר- ארה"ב
נלב"ע כ"ח בטבת תשס"ח
תנצב"ה

אבטיחים למשקה, אך אנו רואים שבארץ ישראל אף שיש הרבה אבטיחים אין רגילים לסחוטם למשקה, וא"כ לפי המג"א מותר יהיה לסחוטם. אך כבר כתב הביאור הלכה, שגם במקרה כזה אסור לסחוטם.

פירות המותרים בסחיטה:

פירות שאין דרך לסחוטם בשום מקום בעולם מותרים בסחיטה.

מיין שנסחט מעצמו האם מותר בשתייה?

חז"ל גזרו על מיין שנסחט מעצמו מהפרי שאסור לשתותו. והטעם, מפני שאם ישנה ממנו יש חשש שמא יבוא לסחוט את הפרי לכתחילה. (מ"ב סק"ג.) אך יש חילוק בזה בין פירות האסורים בסחיטה מדאורייתא, לפירות האסורים בסחיטה רק מדרבנן. (שו"ע שם.)

שפירות האסורים בסחיטה מדאורייתא, אפילו אם הם עומדים לאכילה, המשקה שזב מהם אסור בשתייה. מפני שאפילו שהם עומדים לאכילה, יש חשש שכיון שרובן עומדים לסחיטה סוף סוף יהיה

לסחוטם מפני שיש אנשים שסוחטים אותם, וגזרו פירות אלו אטו זיתים וענבים. (מ"ב סק"ה.)

ובמ"ב (סק"ה.) הוסיף בזה עוד בשם המג"א, שאף פרי שיש איזה מקום בעולם שרגילים לסחוטו מחמת שיש להם הרבה מאותו הפרי וכדו', אסור לסחוטו בכל מקום. אך כ"ז דוקא אם אף בשאר מקומות היו סוחטים את הפרי הזה אם היה להם הרבה ממנו.

ופירות וירקות רבים נכללים בכלל זה, כגון תפוח, תפוז, שזיף, אפרסק, אגס, גזר, עגבניה, ועוד. אמנם בביאור הלכה (ד"ה ובמקום שנהגו.) כתב לפקפק על תנאי זה שכתב המג"א שדווקא אם בשאר מקומות גם היו סוחטים את הפרי הזה אם היה להם הרבה ממנו, וכותב שכל שבאיזה מקום בעולם סוחטים פרי זה, אסור לסחוטו בכל מקום, אפילו שאף אם היה להם הרבה ממנו לא היו סוחטים זאת.

והדוגמא לדבר זה הוא, אבטיחים, שבמדינת מקסיקו רגילים לסחוט

לומדים הלכה למעשה בשיטה ייחודית בקצרה, בעיון או לסמיכה ברבנות

איך לומדים:

ליזוי ותמיכת רב

מענה רב לשאלות במייל ובטלפון, הכנה וסיוע לבחינות הרבנות

מבחנים

תקבל כלים ועזרים ללימוד, לזיכרון ולהעמקה המביאים לשליטה בחומר לאורך זמן

שיעורים

כל 3 ימים תקבל למייל שיעור הכתוב בשיטה בהירה וממוקדת

הירשם עוד היום לאחד ממסלולי הלימוד שלנו
והצטרף לאלפי לומדים בארץ ובעולם
המגיעים לרמה גבוהה בידיעת ההלכה

לקבלת העלון ישירות למייל שלך: daat@limd.co.il

